

sestro Huseinovo, kjer se nam kaže tu napol orientalska, napol jugoslovanska lju-bezen dveh mladih src, izražujoča se seveda s pristno narodno pesnijo srbsko. V tem pogledu je zanimiv tudi prizor med Huseinom in Lejlo, ki je Osmanka, zato pa je tudi njeno obnašanje in njeno govorjenje drugačnega značaja.

Kar se tiče oblike in jezika pričujoče drame, treba omeniti, da se poslužuje večinoma vezane besede; le kadar je govor bolj strasten ali če je predmet sam prozajične narave, tedaj govore dotične osebe prosto. V tem oziru je zanimivo, da govori knez Miloš, suhoparni, trezni diplomat, skoro izključno prozo. Torej je slu-žilo pesniku tudi to sredstvo za označenje oseb. Če se oziram na vsebino, moram še omeniti bogastvo tehtnih misli, zlasti izrekov, ki se nanašajo na svobodo, sve-tost domovine, bratstvo in bičajo needinost ter izdajstvo. — „Bratski inat“ je umotvor velike vrednosti.

Dr. Ivan Merhar.

Engelbert Gangl, Beli rojaki. Prvi zvezek. Natisnila Učiteljska tiskarna v Ljubljani 1911. 8°. 224 str. Cena broš. 2 K 50 v, vez. 3 K.

O Belokranjcih nam govori ta knjiga, o Ganglovih ožjih rojakihi, o njih živ-ljenju in trpljenju in njih razveseljevanju. Vino pijo in se gostijo, pojo zdravice in napitnice in ravnajo stol po veselobesedni šegi hrvaški in tožijo, da ginejo stari časi in prihajajo novi. Trta sahne, pesem umira v gori, stari gredo, mladi prihajajo na njih mesta, nič več ni tistega veselega življenja, ki je nedavno še plalo preko Gorjancev. Beda jih žene v Ameriko, v rudnike, ki jim izsesavajo kri in življenje, da se vračajo sključeni in izmučeni, če se sploh vrnejo. Gangl prihaja mednje, rojak med rojake, in kar doživlja med njimi, o tem pripoveduje v tej knjigi na tisti neprisiljeni način, po katerem o svojih doživljajih pripovedujemo prijateljem. Povesti to niso, ampak pripovedovanja, namenjena pisateljevim „prijateljem izza mladosti, tovarišem veselja, bratom dela in naporov“, kakor pravi sam v posvetilu. S tega stališča je motriti pričujočo knjigo, ki je skromna po vsem svojem značaju, kakor je skromna po svojih namenih. Literarnega značaja je edino pretresljivo tragična zgodba o lepi Mari, ki se je izneverila svojemu v Ameriki trpečemu možu.

Fr. Kobal.

Dr. Ljudevit Pivko, Telovadne igre. Prvi del. Z 12 načrti. Založil „Mari-borski Sokol“. Maribor 1911. 8°. 54 str. Cena 70 v.

Že v lanskem letniku „Slovenskega Sokola“, v štev. 4.—6. in 8.—12., je objavil dr. Pivko zbirko telovadnih iger, namenjenih predvsem Sokolskemu naraščaju, obenem seveda naši šolski mladini. Te po strokovnem listu razstresene odstavke je sedaj nanovo pregledal, jezikovno nekoliko ogladil in izdal v posebni knjižici, ki ima dokaj priročnejšo obliko kakor „Slov. Sokol“ in bo tudi lažje prišla v roke tistim, ki imajo opraviti s telesno vzgojo mladine. In lahko trdim, da jim bo ta knjižnica res dobro došla; zakaj doslej je marsikdo pogrešal takega navodila, kako naj se mladinske igre sestavno, zanimivo, izdatno in uspešno goje in vodijo; vsled nedostajanja take zbirke je marsikateri učitelj mladinske igre popolnoma v nemar puščal, pač ker se iger svoje mladosti več ne spominja ali se pa sploh nikoli ni igral v večjem krogu, kakor ga na pr. tvori en učni razred naših ljudskih (povprečno 50—60 učencev) ali srednjih šol (povprečno 30—40 učencev). Kako pa našim učencem prija primerno izbrane igre, t. j. take, ki imajo dober igralen zmisel in nudijo dovolj prilike za izdatno gibanje, porabo telesne spretnosti in udejstvovanje dušne prisotnosti, pove lahko tisti, ki ima tudi s to platjo telovadnega pouka opraviti. Najvišja učna uprava je vsakakor umestno odredila, da se morajo mladinske igre redovito gojiti in da pripade tudi v telovadnem pouku nekaj časa za izvajanje iger,

posebno, kjer se lahko vrše na prostem pod milim bogom. Kako jim žare obrazi, kadar napove učitelj „igro“; niti hladna megla niti mraz jim ne moti veselega razpoloženja. Sam sem se letos v sicer nehudi zimi lahko pri — 4° C prepričal, s kako vnemo „odbijajo tretjega“ ali se igrajo „miš in mačko“. — Dr. Pivko podaja v uvodu glavna metodična načela, kako je treba pri igrah postopati, nato pa sledi vrsta vsakojakih tekalnih, borilnih in metalnih iger. V drugem delu, ki ga upamo kmalu videti, pridejo na vrsto igre z žogo. Število vseh iger (58) je jako visoko; vse tudi niso enako primerne za vsakršno starost ali letni čas, tako da bo dober učitelj lahko izbral. Novi učni načrt za telovadbo priporoča le 15 različnih tekalnih iger. — V jezikovnem oziru bi se dalo tu in tam kaj premeniti; nekaj posebnega so naslovi iger, kakor: Repe prodajat; Oslov jezdit; Koles potakat itd. Ali so to skrčeni stavki: (Pojdimo se) koles potakat? Ali so okrnjeni infinitivi na -t, kakor jih rabimo v domači govorici? Po sedaj še veljavnih pravilih bi morali reči: Tihotapce loviti. — Svinjkati. — Lična knjižica je zamašila občutno vrzel v našem pedagogičnem slovstvu.

Jos. Wester.

M. Murko, Nauka o jeziku i književnosti Hrvata i Srba. Beograd 1911. V. 8°. 16 str. (Ponatis iz „Srpskega književnega glasnika“, br. 262, str. 907—923.)

V tej razpravi, ki je izšla v posnetku tudi v „Srpsko-hrvatskem almanahu za god. 1911“, pojasnjuje prof. Murko, kako se je ustvarilo jedinstvo književnega jezika med Hrvati in Srbi, in naravna posledica tega je, da se znanstveno proučava in uči v šolah tudi vsa književnost, ki se je razvila na ozemlju današnjega skupnega književnega jezika. En jezik — ena književnost! Znanstveni razlogi zahtevajo, da se slovstvena zgodovina razpravlja sinkronistično, to je, kako se je razvijala istočasno v raznih krajih, katere ideje, potrebe in forme so bile skupne, v čem in zakaj so se posamezni kraji oddaljili. Kako izgleda ta metoda v praksi, kaže prof. Murko na nekaterih točkah od najstarejše književnosti, ki je bila po svojih temeljih Hrvatom in Srbom skupna, poudarja važnost protireformacije, dobo prosvitljenosti v drugi polovici 18. stoletja (Obradović—Reljković!), ne bodi Hrvata, ki bi ne poznal delovanja Vuka Karadžića in njegovih naslednikov, enako pa mora Srbe zanimati ilirizem. — Srbi in Hrvati, ki štejejo okoli 9 milijonov, morejo postati največja kulturna skupina na slovanskem jugu.

J. Š.

Slovenska Žena. Glasilo slovenskih žen. — V Ljubljani je začel izhajati mesečnik, ki „hoče ustrezati vsem željam in zahtevam slovenskega ženstva. Razen kratkih leposlovnih spisov izpod peres slovenskih pisateljic bo objavljajl članke, ki se tičejo vseh strok ženskega dela in mišljenja. „Slovenska Žena“ se bo pečala s socijalnimi, gospodarskimi, higijeničnimi, pedagogičnimi, juridičnimi vprašanji, prinašala bo pa tudi praktične nasvete iz gospodinjstva, vsakdanjega življenja itd. in tuptam tudi originalna modna poročila“. Ta obširni program skuša uresničiti že prva številka, v kateri leposlovje občutno nadkriljuje praktične članke. — Tragična smrt gčc. Natalije Jakilove je dala Aškercu snov za balado „Natalija“; verze so še prispevale Utva in Mara Tavčarjeva. Tu bi želeli gospé urednici nekoliko več kritične izbire. Lep pripovedniški talent nam obeta Kmetamarija. — Želimo listu v krogih, katerim je namenjen, mnogo gmotne in duševne podpore. Naročnina na leto mu je 8 K, za učiteljice in dijakinje 6 K.

